

ВИСНОВОК РЕЦЕНЗЕНТА

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження **Зімнікова Олега Олександровича** «**Формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану**», подане на здобуття наукового ступеня доктор філософії в галузі знань 01 Освіта / педагогіка за спеціальністю 011 – «Освітні педагогічні науки»

Актуальність теми. Повномасштабна війна триває понад три роки, зумовлюючи сильний стрес як у цивільних громадян, так і військовослужбовців усіх військових спеціальностей, що погіршує їх ментальне та соматичне здоров'я та навіть несе загрозу життю. Завдяки своїй біологічній природі рухова активність здатна знижувати рівень стресу та боротися з його наслідками: як фізіологічного, так і психологічного характеру. Спортивні ігри є популярними, активно використовуються у фізичному вихованні курсантів, мають варіативний і динамічний характер, є доступними для проведення у різних умовах та з особами різного рівня підготовленості, успішно розвивають швидкість, силу, координацію, витривалість та їх різновиди і завдяки тому, що вони є командними видами спорту, здатні впливати на вольові якості, соціально-комунікативні навички soft skills, знижувати рівень стресу.

Ступінь обґрунтованості результатів дослідження, їхня вірогідність і новизна. Належний рівень обґрунтованості основних теоретико-методичних положень, достовірності отриманих результатів забезпечується проведенням аналізом достатньої кількості сучасних інформаційних джерел (вітчизняних та зарубіжних авторів), застосуванням адекватних емпіричних та математико-статистичних методів, достатньою кількістю вибірки досліджуваних курсантів вищих військових навчальних закладів.

Автором уперше вперше обґрунтовано та розроблено методику формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, провідна ідея якої полягає у диференціації ігрових амплуа курсантів з урахуванням їх індивідуально-психологічних властивостей (темпераменту, характеру, спрямованості особистості) у ході проведення спортивних ігор (футбол, волейбол, баскетбол) під час різних форм фізичного виховання; обґрунтовано критерії оцінки результативності методики формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану (когнітивний, емоційний, поведінковий, психологічний та фізіологічний).

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст дисертації роботи повною мірою розкритий достатньою кількістю публікацій у фахових вітчизняних наукових виданнях, зарубіжних фахових наукових виданнях, зокрема й таких, що індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus / Web of Sciences, а також у матеріалах конференцій різного рівня.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Вивчення змісту дисертації О.О. Зімнікова доводить, що проведене дослідження характеризується ґрунтовністю, високим ступенем новизни та практичної значущості. Дисертаційне дослідження має типову структуру, складається з трьох розділів, зміст яких створює повне уявлення про методику формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, провідна ідея якої полягає у диференціації курсантів за ігровими амплуа на основі їх індивідуально-психологічних властивостей (темпераменту, характеру, спрямованості особистості) у процесі занять футболом, волейболом, баскетболом).

Стиль викладення аналітичних розвідок, основних методичних положень та отриманих результатів характеризуються науковістю, логічністю та лаконічністю, про що свідчать сформульовані висновки до розділів роботи, а також наочністю завдяки супроводу змісту таблицями й рисунками.

Дотримання академічної доброчесності. Дослідження виконано з дотриманням наукової етики та правил академічної доброчесності. Цитування та посилання на використані джерела оформлені належним способом.

Рекомендації з використання результатів дослідження. Провідні теоретико-методичні положення, отримані результати і висновки дисертаційного дослідження здатні підвищити ефективність фізичного виховання курсантів-розвідників щодо комплексного розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних рухових навичок упродовж навчання у вищому військовому навчальному закладі. Упровадження науково-методичного доробку та практичного матеріалу в освітній процес курсантів сприятиме забезпеченню їх фізичної готовності до майбутньої військово-професійної та бойової діяльності.

Загалом дисертація свідчить про достатній рівень підготовки здобувача, досконале володіння ним сучасними методами наукового дослідження, аналітичне мислення, творчий підхід до обраної проблеми, що дозволило з'ясувати дійсний стан наукової проблеми у сучасній педагогічній теорії та практиці, вирішити поставлені у дослідженні завдання.

Зауваження і недоліки роботи. Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертації є дискусійні питання та зауваження до її змісту з рекомендаціями щодо їх усунення.

1. При описі методів дослідження у підрозділі 2.1 автор до педагогічного тестування відносить усі психодіагностичні методики, що спрямовані на визначення показників фізичного й соматичного здоров'я, індивідуальних психологічних особливостей особистості та рівня стресу курсантів. Однак педагогічне тестування у фізичному вихованні – це метод оцінювання теоретичних знань у галузі фізичної культури, визначення рівня рухової підготовленості тих, хто займається або оцінювання техніки виконання фізичних вправ. Тому використані автором методи відносяться до медико-біологічних та психодіагностичних.

2. Щодо оцінки рівня тривожності, то вона може бути низькою помірною чи високою. При визначенні рівня тривожності курсантів в умовах воєнного стану автор стверджує, що її рівень погіршився, що, на нашу думку, не є коректним. Бажано було б при описі результатів діагностики вказувати, знизився чи підвищився рівень тривожності.

3. Оскільки запропонована автором методика формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану полягає у диференціації курсантів за ігровими амплуа на основі їх індивідуально-психологічних властивостей (темпераменту, характеру, спрямованості особистості) то слід було б дослідити тип темпераменту курсантів (наприклад, за методикою Г. Айзенка), або визначити його за індивідуально-типологічними властивостями нервової системи, які бажано було б також дослідити.

4. Бажано змінити назву розроблених критеріїв дослідження результативності методики формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану (когнітивний, емоційний, поведінковий, психологічний та фізіологічний). Рациональніше назвати їх критеріями оцінювання навчальних досягнень курсантів у процесі занять спортивними іграми з урахуванням рівня стресостійкості.

Загальний висновок. Викладені зауваження мають суб'єктивний характер, не є принциповими і не знижують загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження. Викладене дозволяє вважати дисертаційну роботу Олега Олександровича Зімнікова «Формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану», подану на здобуття наукового ступеня доктор філософії в галузі знань 01 Освіта / педагогіка за спеціальністю 011 – Освітні педагогічні

науки самостійно виконаною та завершеною науковою працею. Рецензоване дисертаційне дослідження за своїм змістом, обґрунтованістю наукових положень та новизною отриманих результатів відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою №44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), і може бути рекомендованим до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 011 – Освітні педагогічні науки.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат педагогічних наук, професор
завідувач кафедри теорії
та методики фізичного виховання
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

